

Ramingonzekerheid in kaart gebracht met fan charts

Ramingen zijn inschattingen over toekomstige economische ontwikkelingen. Het maken van zo'n inschatting is altijd met onzekerheid omgeven. Het CPB heeft jarenlang uiting aan deze onzekerheid gegeven door het afronden van ramingsjaren op kwartjes. Met ingang van dit CEP worden de ramingen afgerond op tienden en dus net zo gepresenteerd als de realisatiejaren. Om toch zichtbaar te maken dat ramingen met onzekerheid zijn omgeven, laten wij met ingang van dit CEP voor vier kernvariabelen (bbp-groei, hcp-inflatie, werkloosheid, feitelijk EMU-saldo) de onzekerheid zien met zogenaamde fan charts.(a)

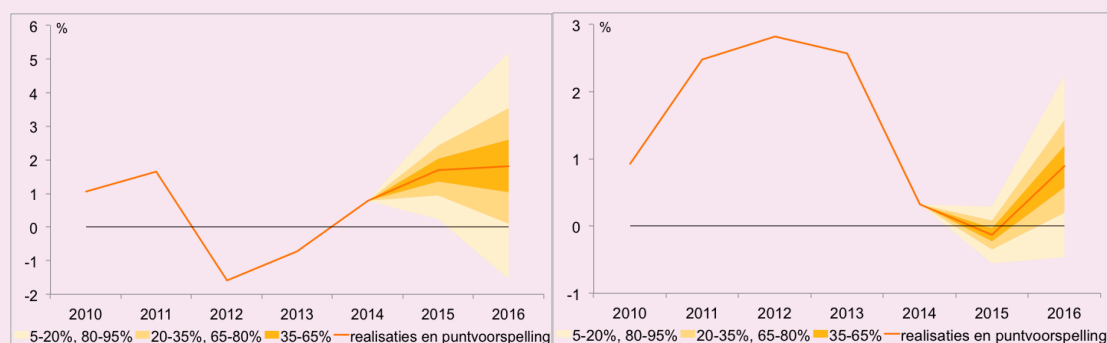
De dikgedrukte lijn betreft de realisaties (2010-2014) en de CEP2015-puntvoorspellingen voor 2015 en 2016. Rondom het centrale pad wordt een waaier van betrouwbaarheidsintervallen getoond, i.e. de waaier is een grafische weergave van de waarschijnlijkheid van de verschillende uitkomsten. De dikgedrukte lijn geeft de meest waarschijnlijke uitkomst weer en uitkomsten zijn waarschijnlijker naarmate ze dichter bij de dikgedrukte lijn liggen. De betrouwbaarheidsintervallen:

- 30% betrouwbaarheidsinterval dat loopt van het 35e t/m 65e percentiel, donker oranje gebied
- 60% betrouwbaarheidsinterval dat loopt van het 20e t/m 80e percentiel, donker oranje + licht oranje gebied
- 90% betrouwbaarheidsinterval dat loopt van het 5e t/m 95e percentiel, donker oranje + licht oranje + licht geel gebied

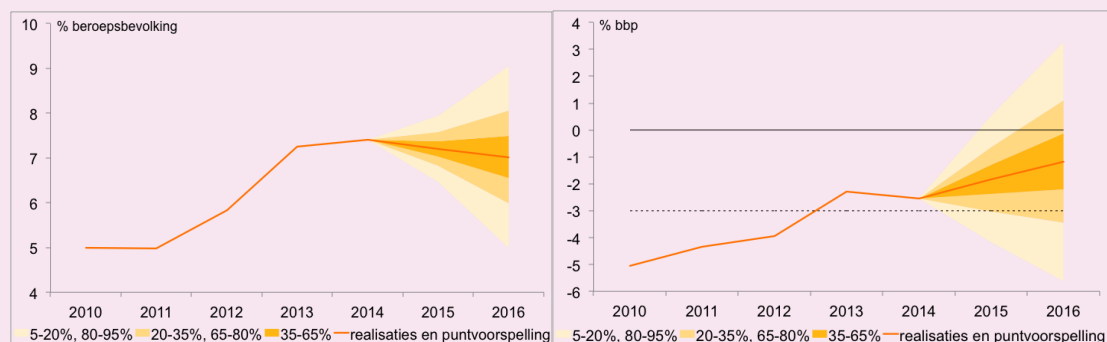
De kans is dus 30% dat de uitkomst in het donker oranje gebied uitkomt en de kans is 10% dat de uitkomst buiten de waaier valt.

De mate van onzekerheid verschilt aanzienlijk tussen de verschillende variabelen. Voor het feitelijke EMU-saldo meten wij de grootste ramingonzekerheid. Ramingsfouten in de bbp-groei lopen via automatische stabilisatoren voor ruim de helft door in het feitelijke EMU-saldo. Na de publicatie van het geraamde EMU-saldo in het CEP wordt beleid gemaakt in de aanloop naar Prinsjesdag. Dit beleid zorgt in de regel voor wijzigingen in het EMU-saldo. (b)

Fan charts voor bbp-groei (links) en hcp-inflatie (rechts)

Fan charts voor werkloosheid (links) en feitelijk EMU-saldo (rechts)

(a) Voor een toelichting op de fan charts, zie de Wind, J., K. Grabska en D. Lanser, 2015, *Onzekerheid rondom CPB-ramingen, in kaart gebracht met fan charts*, CPB Achtergronddocument ([link](#)).

(b) De fan chart voor het feitelijke EMU-saldo is behoorlijk gevoelig voor het ramingsjaar 2009. In maart 2008 voorspelde het CPB dat het feitelijke EMU-saldo in 2009 +1,4% zou worden. In maart 2009 waren de macro-economische gevolgen van de financiële crisis in het vizier en werd de CPB-raming voor 2009 bijgesteld naar -2,8%. De uiteindelijke realisatie voor 2009 kwam echter uit op -5,6%. Zonder het ramingsjaar 2009 zouden de bandbreedtes van de fan chart aanzienlijk smaller zijn geweest.